

ne poznamo še moči, katero ta ima, ako se na pravi način uporabi. Socijaldemokratski časnik „Naprej“ (Vorwärts) v Berlinu je pred kratkim pisal: „Volilni listek v kmetovi pesti pomeni moč, pred katero se bi moralo vse upogniti, ako bi se prav rabila. Kmet pa te moči, katera se mu je v podobi volilnega listeka v roke dala, do sedaj ni spoznal.“

To je čista resnica. Ako bi mi kmetje tako složni bili, kakor so dandanes delavci, bilo bi nam kaj lahkega, si svoj slabi gospodarstveni položaj izboljšati in našemu stanu boljši ugled pridobiti. Žalibog, da mnogoteri kmet tega ne zapopade. Značilno dovolj je to, da je še mnogo kmetov, ki mislijo, da se njih stanje le s tem izboljšati da, ako bi se „gospoda pobila“. To mnenje samo že pričuje, v kakšni duševni in moralni temi še mnogo kmetov blodi. Taki nimajo pojma o boju z duševnim orožjem. Takim ljudem naj bi se volilna pravica odvezala, ker so k temu preneumni in ker s takim ravnanjem delajo neznansko škodo sami sebi in pa tudi celemu kmečkemu stanu.

Napredni kmečki stranki ti ljudje ne pripadajo!

Vsem tistim kmetom, ki so samolastnega mišljenja, ki so odkritosrčni in pošteni, ali ste naše napredne, klerikalne ali pa narodne stranke, veljajo moje besede: Združimo se, potegnimo se za svobodo, zedinimo se v samostalno, napredno, obširno agrarno ali kmečko stranko!

Potegujmo se za naše neodvisne, napredne kmečke časnike, kateri se za nas bojujejo in za nas delujejo! Podpirajmo jih duševno pa tudi gmotno! To je jako važno, pa tudi potrebno.

Bojujmo se z orožjem razuma in resnice, sloge

Župnikov fant.

Iz pisem nekega kmečkega duhovnika. Nemški spisal P. K. Rosegger.

Ponatis prepovedan.

(Dalje.)

Gospica Pezelka je deklama stvar razložila, jaz pa sem pri tej priliki nekaj omenil »od napravljanja stopnic v nebesa«, na kar ste obe roke sklenile ter tarnale: »Prosive Vašo milost; lepo prosive! Naj vzame Vaša milost otroka, medve ga bove že lepo negovale ter rade imele. Prosive, Vaša milost!«

Dogovorjeno je. Podam se domu.

So vendar še dobri ljudje na svetu. Bogdan, sreča te čaka. Morebiti te vzame celo za svojega, dobil bodeš premoženje, izučiti se zamoreš kaj prav dobrega. Hvala Bogu, z današnjim dnem sem zadovoljen.

30. novembra.

Danes sem dobil od gospoda župnika v Zaški gori sledeče pismo:

»Ljubi tovariš:

Slišal sem praviti, da namerjavaš nekega malega otroka, katerega si iz krščanske usmiljenosti umirajoči odvzel, nekega gospici, z imenom Viljeldmina Pezelka, ki stanuje tukaj v našem kraju, zaupati. Spoštujem Tvoj, kakor tudi njen dober namen, toda čutim se dolžnega, da Ti nekatere okolščine imenovane osebe, ki so Tebi najbrž povsem neznane, pojasnim. — Gospica je, kakor se zamoreš iz listin, pri občinskem uradu ležečih vsaki čas prepričati, luteranka. Prepustim popolnoma Tvoji lastni razsodbi, ali hočeš otroka, ki pripada rimsko-kato-

in vede za vzboljšanje naših pravic in našega gospodarstvenega stanja!

Boga v srcu, zdravo in svobodno pamet v glavi, v eni roki plug v drugi pa časnik in volilni listek: Tako oboroženi bomo boljše bodočnost dosegli.

Plug in jutranje solnce naj bodeta naš simbol, To naj bode v tekočem letu in za vselej na naši zastavi z zlatom na svilo vtisnjeno pod geslom:

„Mi biti hočemo si složni bratje,
Nas nobena sila loči naj nikdar!“

Našim kmetom.

Zadnjič smo rekli, da imamo do šole tudi to dolžnost, da jo naj spoštujemo. Stem pa nimamo v mislih napravo samo ob sebi, ampak vse, kar je žnjo v zvezi, v prvi vrsti učiteljstvo. Že ljudstva starega veka, o katerih berete v sv. pismu, so svoje učitelje visoko spoštovala. Se ve, da se niso nahajale šole in učitelji v tistih časih v takem pomenu in takej obliki, kakor dandanašnji, temuč zbrali so se krog kakega modrijana ali pismouka v večjem ali manjšem številu mladeniči, pa tudi odrasli ljudje ter poslušali njegova predavanja, razpravljanja in nauke. Ukaželjni učenci so imeli do svojega učitelja neomajivo zaupanje, najsrčnejšo ljubezen in pa najudanejšo spoštovanje. Veliko mičnih dogodbic in vzgledov tega prelepega razmerja med učiteljem in učenci se je nam ohranilo do današnjega dne za spomin in v posnemo, katerih pa zaradi pomanjkanja prostora žalibog ne moremo tukaj navesti. Najlepši vzgled o tem pa imamo v našem Zveličarju in njegovih učencih. Brezpogojno so bili svojemu učeniku udani in pokorni, On pa jih je neizmerno ljubil. Eden sam mili

liški cerkvi, v izgojo dati osebi, katera je druge vere. Žal mi je, da me nisi doma našel, mislim pa, da sem ti s temi vrstami navažnejše naznanil. S tovariskim pozdravom Tvoj Ti iz srca udani

Izidor Walaš, župnik.

No, je pa že spet peklenšček vmes.

Seve, da ne smem otroka gospici poslati. Ubogi Bogdan! Mučenec je zaradi svoje vere, brez da bi za to vedel.

1. maja 1867.

Danes je bila tukaj cerkvena vizitacija, tudi častiti gospod prelat je bil zraven. Hvala Bogu, vse se je naslo v najboljšem redu, samo »sveti Duh« sredi cerkve, visi še nad glavami vernikov, ker ga je mežnar ob Vseh svetnikih pozabil odstraniti. Jaz ga še zapazil nisem, vendar upam, da ni škodoval.

Rad bi bil gospode na kosilo povabil, in gospod prelat je baje celo o tem nekaj namignil, toda spretnost Marije v kuhanju je preskromna, da bi jo zamogel mojim častitim tovarišem, samostanskim duhovnikom, kazati. Le eno leto še, potem pa upam, da bodem zamogel pesterno pogrešati, no, potem se bo pa že na boljše obrnilo.

14. maja.

V Elmavi se nekaj o meni govori. Prelat je baje hotel pri št. Anskem župniku obedovati, pa še povabljen ni bil. Župnik pač ima vzrok, da svoj farovž pred strogim prelatom zapira; malega otroka ima v njem in ono, kar k njemu sliši. Druzega nič.

Mislim da ljudje prav dobro vejo, kako sem k temu otroku prišel; saj sem dovolj iskal na okrog in pravil, da iščem za revno siroto rediteljev. O tem pa se molči. Žlobu-

pogled je zadostoval, cvibljajočega ali omahujočega učenca na pravo pot spraviti ter istega od vsacega dvoma oteti.

Spoštovanje do šole je neobhodno potrebno, kjer tega ni, tam je veliko, če ne vse izgubljeno. Stariši ali reditelji morajo si na vso moč prizadevati, da nauče deco spoštovanja do njihovih učiteljev. Če drugod ne, tedaj velja v prvi vrsti tukaj pregovor: besede mičejo, a vzgledi vlečejo. Kar otrok pri stariših vidi in sliši, to spozna za pravo, po tem se ravna. Slabi vzgledi pokvarijo dobra nagnenja. Nikoli ne smemo, najmanj pa vpricho otrok o učiteljih kaj slabega izustiti, ako bi imeli k temu tudi povod, naj si že bo opravičen ali samo navidezen. To pravilo pa ne velja samo nasproti domačim učiteljem, ampak nasproti učiteljstvu sploh. Koliko pohujšanja se daje v tem oziru mladini od strani starišev, bratov, sester, poslov, o tem ne bomo razpravljali.

Prosimo vas, popravite kolikor mogoče, kar ste morebiti z vašo neprevidnostjo do sedaj storili ter se za prihodnje skrbno varujte, da ne boste nikjer in nikoli, najmanj pa vpricho mladine o učiteljstvu kaj žaljivega ali nespodobnega govorili. Nepremišljena beseda ima čestokrat usodopolne nasledke in storjeno pohujšanje ali storjena krivica se da le malokdaj popraviti, nikdar več pa nestorjena narediti. Kdor jemlje drugim čast in poštenje, ta ni vreden, da ga zemlja nosi; hujši je od tatu, ki zmika imetje. Ukradeno blago se lažje nazaj dobi ali pa nadomesti, kakor od vzeto poštenje.

Pred vsem se moramo na predstoječa pravila in resnična dejstva ozirati pri vzgoji naše dece. Kakor ji moramo poskušati vcepiti ljubezen in zaupanje do

drasto klepetanje ni tako nevarno, kakor tisto, ki hoče kaj zatuskati.

Pred nedavnim mi je pisal dober, a nagajiv prijatelj — najboljši prijatelji so ob enem tudi najbolj nagajivi, — da v enem oziru ni tako strogo, kakor si mislim, v drugem pa, da je strogejši! Kdo to razume? Ja, pristavil je dober prijatelj, nekateri pač sme malega otroka dobiti, pa imeti ga ne sme. — Pri meni je to seveda narobe, jaz ga nisem dobil, imam ga pa.

Mali Bogdan večkrat prav resnobno na me poluka, kakor da bi me hotel vprašati, ali temu zbadanju ne bom skoraj konca napravil ter ga zapustil, izpostavil? Ne, mladič. Kar hočem s teboj početi, to je dobro; govorica ljudi naj bo slaba, naj bo pečenka tvoje pridne Marije ožgana — naj bo. Vztrajal bom. Ti me bodeš že se enkrat branil, ko bodeš drugim dobra dela skazoval, kakor ti skušam sedaj jaz dobro storiti.

7. julija 1868.

No, no, zdaj pa še to — otrok ima škrlatico. Nocoj sem že tretjo noč pri njem budel. Največja nevarnost je najbrž že mimo, ker deček je čmeren in siten, kar je baje pri bolnikih dobro znamenje.

V spodnji vasi je danes neka dekla brez svetih zakramentov umrla. Ljudje vejo, da je v farovžu škrlatica in tako se še umirajoči bojijo nalezljivosti. Že nekaj dni moram mašo pred praznimi klopami brati, slišijo se tudi že nevoljni glasovi, da je pač žalostno, ako se iz farovža otroške bolezni razširja. Stari Pegelbrunar mi je čez plot zaklical: »Kakega psa

šole, tako jo naj neprenehoma napeljujemo, da se nauči, privadi svoje učitelje spoštovati ter da to tudi kot svojo dolžnost spozna. Otroci takih starišev, ki učiteljski stan v obče ali pa posamezne učitelje v navzočnosti mladine vedno le opravljajo, obrekujejo, sploh rečeno, črtijo, niso nikoli kaj prida učenči ali učenke; podedovali ali navzeli so se une mrznje od svojih starišev, postali so suroveži, ki vidijo v svojih učiteljih le mučitelje, ne potrebne komandante ali trinoge. Stariši, ako se imate o komur ali o čem pritožiti, pojdite k dotičniku samemu, pritožite se istemu, razložite in razjasnite mu vašo zadevo, zahtevajte, česar želite in gotovo se bode vam, ako je vaša pritožba ali težnja opravičena, bolje zadovoljilo, kakor če bi se zahrbtno hudovali. **Lepa beseda lepo mesto najde.**

Ako se Jurček ne nauči in privadi svojih učiteljev spoštovati in ubogati, se tudi potem Jurij ne bode naučil svoje predpostavljene ubogati. Stara navada je železna srajca. Kaj težko se godi mladeniču, ki se ni naučil spoštovanja in pokorščine od otročjih nog, takrat, ko ga vtaknejo v vojaško suknjo. Česar bi se bil preje prav lahko navadil in naučil, k temu ga pozneje upogne trda sila, ki ne vpraša hočeš? nočeš? temuč samo veli: moraš!

Nesramna hujskarija v zadevi Bratuša.

Umazani klerikalni listi so v zadevi Bratuša že precej blata porabili; človek bi mislil, da ga jim mora vendar že enkrat zmanjkati, a njih zaloga je bržkone neizcrpljiva. Za izdelovanje tega blaga imajo

ali konja naj si priskrbim, to bi mi delalo več veselja in manje neprijetnosti, kakor tak pobalin.

Vesetje, neprijetnosti! Družega jim ne pride na misel. Ljubi Bog v nebesih, potrdi me bolj v ljubezni do bližnjega, ker vsiliti se mi hoče misel, da ljudje v obče niso posebno dobri. Včasih je morebiti pač tudi moja krivda. Sedaj te prosim samo to, da mi mojega ljubega Bogdana spet zdravega narediš.

17. oktobra.

Zdravnikov račun znaša triindvajset goldinarjev. Ko bi pač zamogel tudi duhovnik svoje plačilo v nebesih iskati, zdravniku pa dolžan ostati.

Preveliko bi še ne bilo, samo da bi deček spet ozdravel. Od škrlatice sem vedno pokasluje in trpi na očesnem vnetju. Kako nestrpno že vendar pričakujem, da bi me s svojimi ljubimi očesi spet bistro in jasno pogledati zamogel! Same en ljubeznjiv otročji pogled za vse skrbi in neprijetnosti, mislim, da s tem bi ne zahteval preveč.

17. novembra.

Desno oko je proč. Že nekaj tednov je zdravnik silil k operaciji. Sedaj pa naj ubogo človeče enooko skozi življenje gre.

Moj Bog, jaz pripoznavam mojo zadrževanje. Jaz sem resnično upal, da bodeš moje delo, katero sem Tebi in človestvu na ljubo storil, vsaj malo blagoslovil. Za sebe ničesar ne želim, samo otroka mi pusti vzrasti, ter naredi iz njega pridnega, srečnega človeka. Kolikor je na meni ležeče, se naj stori; moje oči naj čujejo nad poluslepcem, moje moči naj bojo palica njegovemu onemoglemu telesu.

(Dalje prihodnjič.)